

Niša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cijelu godinu 2 f. a za mjesec 40 novč. razmierno za pol god. 1 f. a za mjesec 20 novč. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Pol.*

Oglasi se primaju po navadnoj cijeni. Pisma noka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se ne vraćaju. Uredništvo i Odpravnictvo nalaze se *Via Capuano N.º 1969, 1.*

Godina II.

U Trstu 16. Septembra 1871.

Broj 18.

Pogled po svijetu.

U Trstu 15 Septembra.

Ministarstvo grofa Hohenwarta održalo je pobjedu u obavljenih izborih uzprkos svemu rovarenju, psovanju, grdjenju, i zastrašivanju od strane ustavovjercab. Usljed sjajnoga ovoga uspjeha vlada je zadobila za reviziju prosinačkoga ustava zakonom propisanu većinu od dvieh trećinah u rajhsratu, u kojega će izaslati iz saborah pobjednica stranka prava svojih 139 zastupnikah, time preostaju na raspolaganje protivnikom sporazumljenja samo 64 glasa. Jasan je ovo dokaz, da se je dobar dio njemačkoga naroda oslobodio dosadašnjega gospodstva one stranke, koja ga u ovih minulih deset godinah kao sliepo orudje upotrebljavala za svoje sebične svrhe, pak ga upravo žato i do ruba propasti dovela bila. Samosviestni Niemci u Tirolu, gornjoj Austriji, Saleburgu itd. koji su istoga plemena kao i oni u Beču, dol. Austriji i gornjoj Štajerskoj, svojimi su izbori očitovali želju za konačno izmirenje svih u carstvu živućih narodah, da nežele nikakove prevage, nego da se preinakom prilagodi sadašnji ustav prama pravednim željam i potreboćam pojedinih narodah i zemaljah. Toga radi uzkratiše oni u odlučnom času prvašnje povjerenje, ter dadoše svoje glasove muževom koji tvrdo odlučise, popraviti učinjenu nepravdu i zadovoljiti svim narodom.

Niemci tako zvani ustavovjerci videći kroz ovaj poraz izgublenu svoju pretežnost i gospodstvo, priete ministarstvu u svojoj bjesnoći bjegom iz saborah, u kojih su u manjini, i iz istoga rajhsrata, jer dodaju da je tobože s federacijom za uvijek odzvonilo slobodi i ustavnosti, a Slaveni da će ih ugnjetavati. Nu većega se bezumja od ovoga, neda ni pomisliti. Slaveni puci traže razširenje autonomije pojedinih kraljevinah i provincijah, nepitaju drugo, nego da im se starodavna prava povrate t. j. da budu sami gospodari u svojoj kući i jednaki ter ravnopravni Niemcu. A ovo se zahtjevanje nikako nemože nazivati niti smatrati za kakovo ugnjetavanje Niemcab.

Medjutim su se jučer svi zemaljski sabori opet otvorili i započeli svoja viećanja. Saborisanje, kako se pogovara, neće trajati više od 14 danah: zadaća bo mu je, vječati o proračunih za god. 1872 i obaviti izbor zastupnikah u rajhsrat, a tada će se odgoditi na nestanovito vrijeme.

I Magjarom nećvatu, kakono se veli šipki u Hrvatskoj. Poziv cijele vlade hrvatske bana najme, njegova prvoga savjetnika i svih velikih županah u Peštu na dogovor u oči otvorenja hrvatskoga sabora (dana 20 o. m.), znači, da se Magjarom i njihovim pomagaćem magli, da su vrlo smeteni neznajući u kojoj mjeri misli narodna stranka zahtjevati reviziju nesretne nagode od god. 1868. Da je tomu upravo tako može se i od tud zaključiti što je istodoba onamo odputovao i vladin komesar general Rosenzweig, koji je pri izborih u belovarskoj županiji svojimi kandidati posvema propao. Malo mu indi pomognu i magjarski gromovi negdašnjega honvedskoga feldpatera spuščeni na domoljubno sveštenstvo hrvatsko, i ostala kojekakova obećavanja. Krajiški narod zasvjedoči kao na bojuom tako i na izbornom polju svoje neuzkolebivo junaćstvo; hrvatsko sveštenstvo osta kao uvijek vjerno svomu rodu i kod izborah u krajini, gdje bijahu svi narodni kandidati većom stranom jednoglasno izabrani.

● kratelju iliti koleri.

Dr. Gržetić.

(Dalje)

Koljevka je dakle kratelju, kad što smo vidjeli, Hindostanska nizina uzduž rieke Gangesa i Bramaputre. Uz trulež organičkih ostanakah, uz vlagu i veliku vrućinu niču tamo, čovječjemu zdravlju veoma pogibeljne rastline. A to su, kako uče Hallier i Klob, sitne i oku skoro nevidljive gljivice (pećurve iliti lokići), koje se u vidu pliesni zakote na mrtećini i na svakoj gnjiloći ili truležu, pak onda svojim, po zraku pršććim puhom iliti sjemenom, truju i kuže čovječja jela, vodu i stanove. Tim, pliesan na mokrih zidinah, na kruhu, na voću i na drugim zastarelih i zapaćenih jestvinah jest takodjer jedna vrst takovih sitnih i minjušnih gljivah, samo što nije čovječjemu zdravlju tako pogibeljna, kao što je ona azijatska. Sad budi tamo glad i nevolja, kao što je ljetos u čitavoj Perziji, gdje je već do sada samo u gradu Mešedu umrlo od glada do 27000 ljudih, pa eto ti med narodom svakojake bolesti i kuge. Orientalac iliti iztoćnjak, kako je već po svojoj naravi gnjusn, tako poždere ovakovom prigodom svaku mrtećtinu; pa kad bi on to barem ovario, nego najveć puti guta sirovo ili nedovareno, te tako potruje sebe i svoju družinu.

Valja znati, da se ta pliesan, kad ju čovjek jelom i pitjem pogutne, ili dišuć u tielo povuče, neprestano plodi i množi u njegovom drobu, što ga tako preinači, da mu se kožica slinarica na široko i daleko odljusne i kao izparena i oprhla odlupi. Gori napomenuti Hallier i Klob nadjoše množinu sjemena te azijatske pliesni u crievih od takove bolesti umrvših. Na taj su način sva ona mjesta, kamo ljudi na stran hode, prava razplodilišća te bolesti, jer se ona prva okuže i postanu izvorom daljeg trovanja. Tako i biva, da se kratelj malo po malo širi, jer ga samo tom gljivom iliti pliesnju okuženi i otrovani ljudi sve dalje i dalje razprostranjaju, kako smo vidjeli, kad smo mu o domovini govorili. Tom pliesni okuženi putnici jesu uvijek prvi, koji taj otrov donesu u naše zahode, smetišća i gomile. Kako se kratelj širi trgovačkimi cestami po moru i po kopnu od mjesta do mjesta, tako se isto širi u jednom te istom gradu od ulice do ulice. Po svoj prilici tomu je to uzrok, što se zahodi (ritirate) u gradovih stieću u obće podzemne jarke (kanale), odkud se onda ta pliesan zakoti u sve obližnje zahode. Čestokrat biva, da se razboli cijelo susjedstvo, koje se služi jednog te istog bunara. Izkustvom prvašnjih pošasti h se je pronašlo, da se je u takvom slućaju ciedio podzemni jarak u bunar, ter tako u njem vodu otrovao. A i pralje iliti peraćice su jako izložene tomu otrovu, zato bi jim valjalo rubenium, čim ju primu, odmah vrućom vodom izpariti ili zakuhati. One su skoro uvijek prve, što se u početku pošasti poradi svoje nemarnosti otruju i okuže.

U ovo posljednje vrijeme stalo je liećnike mnogo truda i muke, da doznaju koji je uzrok toj bolesti i kako ljude truje, pa onda koji dieli tiela boluju, što prouzrokuje neprestano bljuvanje i lijavicu, truhobolju i silnu žedju, grćeve na nogama i rukama, ledenost tiela i kako se daće takovim nesrećnikom pomoći. Sve su ovo vrlo važna pitanja, koja je najnovija znanost ovako po prilici razjasnila: Svi znakovi iliti pojavi ove bolesti svedoče i dokazuju, da kratelj nije drugo, nego pošastno trovanje ljudstva. Kad se ovom otrovnom

pliesni okuže zahodi, starovi, vode i jela, otruju se polagano i ljudi. Prvim se znakom pojavi lijavka ili lijavica te nakon nekoliko danah trbuholjka, zatim na jedan put navrne bljuvanje i lievanje rižovoj juhi nalične vode, bolestnika spopadne neugasiva žedja počnu ga svijati grčevi, oči mu se utope, tielo i lice propadne i leden ga znoj illi pot probija. Ljudi obično misle da bacanjem (metanjem ili ti bljuvanjem) i bolest počimlje, ali to nije istina, već je lijavka prva, koju treba brižljivo liečiti. Ona nas opominje, da je čovjeku drob nekakvom neobično škodljivom hranom uzburkan i poromećen. Kad jednom bljuvanje nastane, tada je već skoro prekasno svako liečenje, jer je već pliesan čovjeka sasvim otrovala i crieva mu ogulila i preinačila. Tada je bolest pogibeljnija više nego ikada, i to ne samo zato, što navrne neprestano metanje, kao odziv živacah, već i zato, što vodeni diel krvi ozledjenim i nagrizenim drobom izcuri, a krv sgustne, pa nemože kako valja kolisati po žilah, poradi čega nastane krč, tielo omrzne i srdec obamre.

Sad gdje znamo, kako se taj nepriatelj podkrade u naše gradove i naša sela, kud plazi i kako se pojavlja, valja da se na vrijeme pripravimo, kako ćemo ga uspješno dočekati i odbiti. Kad znamo, da se ta pogibeljna pliesan samo na truležu leže i uspjeva, treba da svaki takov smrad daleko od ljudskih obitališcah odstranimo, ili ako to nije svagdje i svagda moguće da već sada sve zahode, sva smetišća i gdje god što trune i gnjije živim vapnom ili železnim vitriolom posipljemo, da se tako ona pliesan il neuhvati, il, ako se je već uhvatila, na taj jedini način zaguši, umori ter izkoroni. Živo se vapno daje svagdje dobiti, a gdje nije to moguće, tamo se može upotrebiti i tako zvana železna sol. Gdje se može dobiti karbonične kiseline, tu se neka u 100 dieli živog vapna dometne 5 dieli te kiseline. Živo vapno valja dotle vodom polievati, dokle se raspe i u prah obrati, onda tim prahom treba posipati svaki smrad i svaku nečistoću. Na svaku kubičnu nogu smrada ide unča živoga vapna. Vapna ne treba šparati illi njim škrtiti, dapače u vrijeme pošasti svakih osam danah marljivo posipati. Tko bi rabio železnu sol, taj bi ju morao prije u vodi rastopiti, te u zahode, podzemne jarke i ostala smrdilišća na 100 dieli smrada 6 dieli vitriola razlijati. Ako uzmemo, da su baš zahodi u vrijeme pošasti najpogibeljnija mjesta, pak buduće bi se moglo dogoditi, da nisu bila dobro razkužena, zato će svaki kuće gospodar po varoših dobro učiniti, ako za svoju obitelj uvede tako zvane noćne stidulje (komodine). Pa kao što se u svih većih gradovih već sada ustanovljuju gradska zdravstvena povjerenstva, tako bi trebalo da se ustanove i kod nas u svakom gradu i občini. Ovakvo povjerenstvo bi imalo za stojati od jednog sudbenog čovjeka, liečnika i tri starešine. To bi povjerenstvo imalo paziti, da se iz gradovah i selah odaleči svakojaki trulež i smetje, da se očiste i razkuže zahodi i podzemni jarki posuši jih živim vapnom, ulice da sedovito metu u čiste uzdrže, osobito po selih da seljaci kaljuže i gomile odaleče od svojih kućah, ili jih vapnom pospu i zemljom pokriju. Baš groza čovjeka hvata, kad vidi, kako u nekojih predielih seljaci trpe uprav pred kućnimi vrati svoje zahode, gomile i ostale takve gnjusobe. Akoprem je seljaku gnoj najpotrebitija stvar, ipak nesmije tog smrada trpiti blizu kuće, jer je to u ovo pošastno doba vrutak kuge i bolesti, zato neka ga odstrani što može dalje od kuće, gdje prebiva. U tom mogu mnogo narodu pomoći naši rodoljubivi svećenici, raztumačiv mu kako je škodljiva zdravlju svaka nesnaga i smrad, pa kako se iz blata i gnjusa koti ne samo kratelj nego i pašalina, groznica illi zimnica (febra) i mnoge druge bolesti.

(Sliečit će).

D o p i s i.

Iz Vrgorskih Prapatnicah.

Buduće se *Naša Slova* rado bavi školom i učiteljstvom, uvjeren sam, da neće uzkratiti malo mjestance i ovim mojim criticam.

Makarski školski kotar broji prieko 28000 dušah, a neima nego samih 8 učionah, od kojih je jedna kraljevska,

ostale pako pučke. Što jih je svih, jedina kraljevska u Makarskoj jest kako zakon propisuje, ostale su sve mal da ne zapuštjene. Pitat ćete me, da tko je tomu kriv? Nitko drugi nego nemarnost i nehajstvo naših obćinah, koje bi rieču sve učinile, a gdje treba poslovati i što žrtvovati, tu ih nije ni čuti ni vidjeti. Ipak nebi im trebalo nego slediti svjet i primjer kotarskog školskog vieća, u kojem sjede baš sve ljudi od oka, starog hrvatskog korena, pa koji nežale ni truda ni muke, da kao pravi rodoljubi promaknu i unapred pučko izobraženje, čudorednost i sveobće blagostanje. Netrebam nego napomenuti c. k. nadzornika, g. kanonika Stjepana Pavlovića-Lučića, što mu je plemenito ponašanje, blago i prijatno postupanje, krepka i srdačna rečitost i najposlje neumorna revnost u izpunjivanju svojih dužnostih prikupila svačije srdec i svačiju pohvalu. Nego ajde, vratimo se k učionam. Evo jih:

Metkovska sa 55 djetce ima takvi stan, u kojem bi se je moglo udobno i bez sile nastaniti i namjestiti jedva jedvice kakvih 20, pa ako koja, to može tu ustrajati samo riedka ustrpljivost vriednog i rodoljubivog učitelja g. Petra Andrijaševića. Ali se nadam pouzdano, da će obćinsko vieće, koje je sada narodnim ljudem u rukama, dozkočiti što prije toj nepriliki. — Vrgorska, koja broji 32 dječaka, u takvom je groznom stanju, da ju je bolje prisposodobiti ruševinam, nego li školi. A ni školsko pokučstvo nije u boljem stanju. Istina, da se je dosad u občini kako tako gospodarilo, pak da sadašnje obćinsko zastupstvo nemože svega na jedan put smoci, al i tu bi mogla čvrsta nakana koješta nadvladati. Ali ne samo da je tu u razvalinah škola i školsko pokučstvo, nego je u razvalinah i učiteljeva plaća, jer već petu godinu duguje od obćine stanarinu. — Gornje Primorje ima dvie škole, jednu u Gradcu, drugu u Bristu, a treća se u Zaostrogu iznova zidje. U Gradcu u svoj kući neima mjesta za 40 diećakah, a ima jih 60; povrh toga je u njoj smješljena i učiteljeva obitelj. Kako se može tu škola držati, to neka sam Bog zna. U samoj školi pako neima još ni potrebitih učilah. Nego se sa svih stranah skrbi, da se svemu tomu doskoči, a nada je, da će i pokrajinske oblasti obćinarom pomoći.

Briestka učiona broji 30 dječakah, stan je premalen, ali občina je opravdana, jer nemože smoci prostranijega. Tu je učitelj g. Petar Dijana, iskren rodoljub i član kotarskog školskog vieća. Nekoji ga sile, da se kao mještjanin odreće, stanarine, pak mu tim bez svakog razloga mnogo dodijaju. Ali mu neće naškoditi, ako bude odsele kao dosele svoje učiteljske dužnosti izvršivao. Pod briestku školu spadaju i djetca iz Podace, mal da ne pol sata daleko. Dosad pohadjaju školu u malen broj, ali kad se jednom stvari urede, bit će ih preko 80, zato bi oblasti morale već sad skrbiti još za jednoga učitelja i za mjesto učioni.

Uzdruž dolnjeg Primorja jedna je učiona u Podgori, a druga na Bažkojvodi. Podgora broji prieko 200 obiteljih do prieko 1400 stanovnikah, pak se razumi već po sebi, da jedan učitelj nemože nikako potrebam doskočiti. Učitelja g. Pavla Mrkušića, pravā i vriednā domorođca, podpomagaju odlična g.g. svećenici, kanonik i zupnik Mihovio Pavlinović, zemaljski zastupnik i pomoćnik mu, pop Ivan Borić, što se oba neumorno trude, da puku i djetci omili škola, ta naša jedina prosvjetiteljica. Ali po malo je Pavlinovićah! Nego, rodoljubivi i mudri pope Miho, svrni oči i na ostala izobrazilišća ovog kotara, pak nastoj stati na put svim zaprekam, koje im nedaju, da procvatu i uspjevaju. Što nagaziš na veće potežkoće, te ih po tvojoj navadi umnije skrhaš i svladaš, to će ti bit veća i od naroda slava i od Boga plaća.

Na Bažkojvodi neimam čega da pohvalim, dapače moram reći, da tu često mienjanje učitelja škodi nezmierno dječjemu napredku. No to kao da je uvidilo i ono pućanstvo, pak se postaralo, da već tako nebude. I evo, sad ondje kako čujem stalno učiteljuje g. Nikola Vuletić, viešt jeziku i načinu podučavanja, pak se je nadati najboljemu uspjehu. Opuzenske i nespominjem, jer joj se učitelj izmakao, a ostalo je sve kao i drugdje.

Na koncu nemogu, da nerečem mojim zemljakom i

svemu našem narodu, kud ga je god Bog dao, da najljepša i najveća dika svakoj obćini jest crkva i škola. Po crkvi se i po školi pozna, što i koliko narod vrijedi. Crkve su nam pogrādili naši pokojni, a mi ajde pogrādimo škole, da nam se kroza nje širi po narodu svjetlo i nauka. Nego nije dosta, da su školske sgrade, već valja, da nam ih i djetca marljivo pohadjaju, a naposljedku da i učitelje bolje plaćamo, ako ćemo, da nam škole uspjevaju. I to budi rečeno oblastim, obćinam i roditeljem.

Iz Okolice Puljske 6. Rujna.

Eto već minu i treći mjesec, što u našem okružju, okolo sv. Vicenta, Kanfanara i Žminja, nije daždilo. Možete si misliti, u kakvom se stanju nalazi jesenska ljetina i paša. Siromašni narod jauče, da kad će se opet Bog smilovati i dažd ndieliti, da mu jadno blago nepoerka, il krmu za zimu, buduće sve izgorelo, do kraja neiztroši. Što pak još više ovaj siromašni narod davi, jest nesretna vodarina. Nigdje kapi vode ni da se napiješ, jer su već presahle i poveće čatranje iliti šterne, pa ako će brižan čovjek da žedju ugasi, blago napoji, i bačvu dvie vode pripelje, valja mu iti čak do Raše i tamo i amo deset urah potrošiti. Nije li to dakle, da sviet uzdvoji i gotovo propadne? Da vidimo, nebi li se tomu moglo za unapred kako pomoći. Ima i u drugih krajevih, najskoli u našoj susjednoj Hrvastkoj, takovih miestah, gdje neima žive vode. Narod bijaše i tamo prisiljen četiri ure iz daleka vodu il snieg nositi. Al je najposlje uvidio, da se za trud i muku, što svake godine poradi vode podnosi, može već za dvie godine naplatiti, ako šternu kod kuće učini. Pa nebi li se moglo početi i u našoj Istri tako misliti? Neka kuće gospodar sa svojom kućnom čeljadi izkopa jamu na podobnu mjestu, kamo se žliebovi voda stieca, pak nek najde tri četiri zidara sa meštrom ili protom, na priliku iz hrvatskog primorja, koji će mu sa pripravljenim vapnom i porelanom u 14 danah šternu zazidati. Kad bude svu drugu porabu imao, sa 50 f. hoće imati šternu 12 noguh u širinu i dužinu, a 12 u višinu, pak će imati na svaku unču 10 spudi vode. Pa i potrošio on ovih 50 f., ako bude znao štediti iliti šparati, hoće ih lahko zaboraviti, a imat će kod kuće najljepšu naredšćinu, što ju jedan kmet može imati.

Franina i Jurina.

Fr. Na Pulšćine je za človeka bolje, da se pas zleže, nego človek rodi.

Jur. Ča to deš, kako je to moguće?

Fr. A tako, zaš je pulska podestarija va Puli blizu Divića iliti Areni za psi cimenter ogradila i nad cimenter čuvara postavila, a malo dalje u

Promonturu je kršćansko pokopališće prez zida i plota.

Jur. A ča ćeš, no: svaki za se i za svoje skrbi.

Fr. Ča će reć, Jurino, da nepušiš?

Jur. A čekam dokle bude opet v Reke pet cigari za krajcar.

Neukû Nauka.

Gnjiloća krumpira.

I ove se godine ljudi tuže, da im je krumpir počeo gnjiti. Ne-koji misle bolest zapriećiti tim, što nagjili krumpiru cimu iliti nat odrežu; ali to nije od nikakve koristi. Naprotiv s nekoga imanja u Njemačkoj javljaju ovaj jednostavni postupak: čim se opazi, da krumpir gnjije, ide se redom te se na svakom struķu cima iliti nat pritlaći nogom u jarčić, pa

onda pokrije lopatom zemlje. Pisac tvrdi, da je sav krumpir, s kojim se je ovako postupalo, ostao zdrav, dočim je ostali sagnjio. *(Gospodarški List).*

Proti lijavici telidah.

Ljavica je kod teladi obična i čestoputih ubitačna bolest, te se proti njoj svakojaki ljekovi upotrebljavaju, ali najčešće bez uspjeha. Gdje bolest nije već predaleko napredovala, može se ovim jednostavnim liekom izliečiti. Od obične krede (žesa), kakovom se piše, nastrože se pol kavinske žličice, pa razbiv jedno ili dva jaja, bielnjak i žutnjak, saspe se nutar krede te se dobro promieša. To se sve skupa teletu u gubicu saspe i na dan 2 do 3 puta opetuje, i lijavica će prestati. Kreda (ugljično kiselo vapno) povuče na se suvišnu u želudeu nakupljenu kiselinu, od koje ponajviše i dolazi lijavica, a nakupljeni sir će se raztvoriti te je bolesti nestalo i tele spaseno. Uz to netreba da se teletu materinje mlieko uztegne, nego ako hoće neka mu se sisati dade. *(Gosp. List.)*

Različite viesti.

* Na kvarnerskih Otocih bialu opet izabrani oni isti dva narodna zastupnika najme, preć. g. Feretić i g. Bogović.

* (Popuniteljni izbori.) U izbornom istarskom kotaru Buzetu-Miljah-Isoli, namjesto pokojnog odvjetnika Madonizze bijaše izabran u sabor, Isulski župnik g. Zamarin.

* (Riedki primjer darežljivosti.) Pokojni barun dr. Jalačić - Bužinski, bivši hrvat. podkancelar, pustio je u oporuci (testamentu), da od svih njegovih kućah u Zagrebu pripadne petina nar. muzeju a petina nar. kazališću, tako da će sa ostalom svakomu od ovih narodnih zavodah pripasti oko. 40,000 for. Preko toga odredio je da se dohodoci njegova dobra Rugvice obrate na školanje mužke djece, od koje prednost imadu njegovi bivši podanici. Daj bože ugledali se u ovaj rodoljubni primjer i drugi naši velikaši, koji prem da ih sreća obilhatim bogatstvom nadarila, još malo za svoj narod mare, pak će si tako postaviti vjekovječni spomenik kod zalvalna potomstva.

* (Trgovina grada Trsta.) Godine 1870 upeljano je u Trst po moru robe u vrijednosti od 226 milijunah 292,910 fr. (godine 1869, 230 mil. 359,264.) Krajem se uvozilo u vrijednosti od for. 76 mil. 477,368 (1869, 100 mil. 986,266 for.), a izvozilo 80 mil. 284,098 (preklani 63 mil. 318,838 for.) Čitavi izvoz i uvoz representirao je svotu (sumu) od 282½ milijuna, dočim je preklani iznosio 399½ milijuna. Trgovina se dakle prema god. 1869 umanjila.

* („Bog, rod i sviet“) zove se zbirka pjesamah, što ih je izdao u Zadru Stjepan Buzoliti-Obrovčanin. U vjenac ljepih prevodah pjesamah iz Ariosta, Leopardia, Caparozzia, Tomasea, Šilera, Körnera, Lermontova itd. milo i ugodno se svietlaju izvorne pjesme Buzoliteve, medju kojima poveća o viškoy bitki. Sbirka je namjenjena dieci i mladeži, i buduće puna pouke te rodoljubja, preporučujemo najsrdačnije naših čitateljem da ju kupe. — Ciena je sbirci samo 40 nc. a može se naručiti kod svih knjigotržacah.

* (Porez u državah evropejskih.) Po proračunu od ljeta 1870 iznosili su državni dohodoci u Englezkoj 754½ mil. fr., u Francezkoj 822½ mil. fr., u Pruskoj 246⅓ mil. fr., u Ruskoj 742⅓ mil. fr., u Austriji 317⅓ mil. fr., u Ugarskoj 148 mil. fr. Odpada dakle na svakoga čovjeka u Englezkoj 25 fr., u Francezkoj 22, u Pruskoj 10, u Ruskoj 9, u Austriji 15, u Ugarskoj 10 for. — Najmanji dakle porez plaćaju u Ruskoj.

* (Najveći vinograd na svietu) nalazi se u Soyoma-Countyu u Kaliforniji, nazvan „Buena Vista Vineyard.“ Taj vinograd obširje 6000 amerikanstih ralih a ima više od milijuna trsovah.

* (Kraljevina Dalmacija), broji po najnovijih icvieščih 442,796 stanovnikah, od ovih je 220,169 mužkih a 222,627 ženskih i živu na 222 geografskih kvadratnih miljah. Cielu

uprava Dalmacije razdijeljena je na 12 politička i 32 sudb. kotara, u području kojih je 80 polit. i 744 poreznih obćina.

* (Rusija se u Aziji) na tiho sve više širi. Koncem Junija o. g. zauzela je ruska vojska skoro svukinezku provinciju *Asi* s glavnim gradom *Kuladžom*. Tom je prigodom vojska *Sultana* njihova zarobila a vojsku mu stranom pobila stranom pako razpršila i razpustila. Nije indi čudo, ako ovo oriaško rusko carstvo imajuć četviti dio cieloga svijeta t. j. 379,630 četvornih miljah, broji već sada do 80 milijunah stanovinkah. Rusija dakle kako se vidi ima danas stanovinkah više, nego li *Francezka* i *Njemačka* zajedno, mnogo više nego *Austrija* i *Njemačka*, ili nego *Francezka* i *Inglezka*. Kad bi ono carstvo napučeno bilo n. p. kao *Lombardija* ili *Belgija* moglo bi imati još šest puti toliko dušah. Najmanje žiteljah ima u *Sibiriji* i u sjevernoj strani a najviše su naseljene jušne gubernije pak je zato ondje poljodielstvo obrt itd. i naprednije premda se pućanstvo mnogo nemnoži paće umaljuje, jer iz tih se stranah seli neprestano silan narod u predjele sa redjim žiteljstvom, gdje je mnogo lakše živjeti.

U Rusiji ima 9 sveučilištah (universitetah) sa 6175 ućenikah; viših i nižih gimnaziah za mužkarce 150 sa 38,869 ućenikah, a 20 za djevojke. Buduć za ove djevojke već toliko gimnaziah obstoji, to su žene ruske vladu molile da se i njim otvore sveučilišta. Senat je moskovskog sveučilišta sbilja pristao na predlog medicinske fakultete, da se i žens-

kim ućenicam dopusti biti akademićkimi slušateljicami pod pogodbom, ako se izkažu, da su kao i mužkarci svršile nauke u gimnazijah.

* (Predivo iz murvova drva.) *G. Kudielka* bavi se već više vremena pripravljanjem prediva iz dudovih (murvinih) mladica, te mu je pošlo za rukom tako dobiti tanka vlakna (niti), da bi pamuk (bumbak) zamieniti moglo. On je svoj postupak prijavio moravskomu gospodarskomu društvu. *Kudielka* je murvine mladice u lugu (lušiji) kuhao, pa onda satro (strl), usljed česa su žilave niti (vlakno) preostale. U ostalom mogu se mladice i nekubane trti, (možebit kao konoplja i lan?) — Nebi li i naš narod izkusio, kad imade u izobilju dudovah, trti murvine mladice, pak nas o uspjehu rodoljubi u svoje vrieme izviestili.

* (Koliko ljudih živi na svijetu). Na svijetu živi do 1350 milijunah ljudih, govore 3064 različita jezika, a izpoviedaju 1100 vjerozakonah. Srednju dobu života računaju na 33¹/₂ godine; četvrti diel ljudi umre prije 7 ljeta, polovica prije 47. godine. Od 100 ljudih poprieko računaju 6. do 60 i preko godinah, od 600 ljudih doživi jedan 80, od 1000 jedan 90 godinah. Svake godine umre 40 mil., dakle na dan 110,000 ljudih; na mjesto ovih 40 mil. dušah narodi se ih na godinu 51¹/₂ miliona. Na godinu se oženi do 11 mil. 250,000 ljudih.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 1 do 15 Septembra.

Dojadrili u — iz

Alesandriju: *Nil*, Lušinja — *Ricordati*, Trsta — *Sinai*, Njukastla — *Ivo B.*, *Antonio*, Mletelch.
Belfast: *I. Nervsinotto*, Galaza.
Bristol: *Mateo L.*, *Enosa* — *Giano*, Odeso.
Carigrad: *Rebeka*, *Pireja* — *Sibila*, *Luka Pudre*, *Marsiljo* — *Lamek*, *Kardifa* — *Anibale*, *Anverso* — *Vincenzo*, *Siro* — *Emma*, *Alois*, *Odeso* — *Vuk*, *Livorno*.
Cet: *Slava O.*, Trsta.
Falmut: *Corere*, *Alesan.* — *Fidio*, *Geniček* — *Paulus*, *Odeso* — *Moses Montefiore*, *Marjupolja* — *Pasqualina*, *Mimi*, *Veracruz*, *Dunava*.
Glasgov: *Dante*, *Ales*.
Glucoster: *Azov*, *Miro*, *Brdiansko*.
Helvoet: *Carlo R.*, *Bruvershavona*.
Kaljari: *Sestre dubrokinje*, *Odeso*.
Karlofort: *Amur*, *Genove*.
Kork: *Hrabren*, *Mariupolja* — *Pater*, *Sulino*.
Krf: *Napried*, *Kardifa*.
Kvinstoven: *Eber*, *Eugenjo*, *Sulino* — *Vesta*, *Odeso*.
Liverpul: *Ati*, *Ales.* — *Amelia*, *Sulino*.
Lundonderry: *Xenofon*, *Galaza*.
Londru: *Silov*, *Njujorka*.
Maltu: *Patrizio F.*, *Nikolajera* — *Margarita*, *Odeso*.
Marsilju: *Anna M.*, *Rioko* — *Skendorbeg*, *Osonjak*, *Dorina*, *Odeso* — *Gjurko*, *Pietro*, *Ant. Maria*, *Aleksandro B.*, *Azova* — *Italo*, *Car. Sgardelli*, *Dunava* — *Fr. Kovačević*, *Favorito*, *Generatore*, *Genitore Mosè*, *Mariupolja* — *Orione*, *Mandalis* — *Francika Terza*, *Libertas*, *Trsta*.
Nevry: *Urano*, *Njujorka*.
Odesu: *Grad Karlovac*, *Mila*, *Else*, *Carigrad* — *Mercede*, *Siro*.

Pernambuk: *Diva S.*, *Pia S.*, *Trsta*.
Plymut: *Mercurio*, *Kustongjo*.
Smirnu: *Aleksandro*, *Treći za Trst* — *Vladimir Marsiljo*.
Šild: *Supplice*, *Anverso* — *Marietta W.*, *Dunkerka*.
Yunghal: *Tabro*, *Sulino*.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Voluntas*, *Proserpina*, *Bordo* — *Ishra*, *Giordano*, *Figlia Maggiore*, *John*, *Cet.* — *Ljepa Bakarka*, *Pernambuk*.
Abordina: *Industria*, *Šild*.
Alesandrije: *Tauro*, *Concordia*, *Ingl.* — *Prudente*, *Carigr.* — *Liburno*, *Maria Fanny*, *Checo*, *Falmut*.
Anverse: *Marietta*, *Carigr.*
Buhije: *Carlo S.*, *Falmut*.
Carigrada: *Mosorska vila*, *Dobra Milica*, *Barica B.*, *Araldo*, *Enrica*, *Bar. Eitvös*, *Baldasari*, *Ugo*, *Marte*, *Odesu* — *Leone*, *Kavalu* — *Giasni*, *Slava*, *Anetta*, *Madra Maria*, *Mali Šimun*, *Medea*, *Ricardo*, *Azov* — *Forza*, *Malta* — *Plan*, *Buonarmonia*, *Australia S.*, *Rodolfo*, *Olivo*, *Tonka B.*, *Ant. Luka*, *Dario*, *Genitore Nikalid*, *Eva*, *Kork* — *Pudre*, *Ann*, *Roma*, *Marco Primogenito*, *Carmella*, *Marsilju* — *Elisa S.*, *Palermo* — *Bico*, *Eni*, *Amsterdam* — *Milica*, *Cörnig*, *Lušnj* — *Olac*, *Enos* — *Blana Kavarnu* — *Elena C.*, *Kismet*, *Matilde*, *Max*, *Ingl.* — *Strossmayer*, *Furo*, *Dunav*.
Deala: *Armelin*, *Carigrad*.
Falmuta: *Mar. Luigia*, *Amburg* — *Columbus*, *Gul* — *A. T. Luković*, *Kardif* — *Guido*, *Amsterdam* — *Cattino*, *III. dubrovački*, *Belfast*.

Gibraltara: *Airono*, *2 Brüder*, *Trst* — *Niko*, *Solievo R.*, *Kvinstoven*.
Glasgova: *Emulo*, *Adela*, *Trst*.
Hula: *Rimedio*, *Trst*.
Kardifa: *Dar*, *Mesinu* — *Lete*, *Mirra*, *Decio*, *Trst* — *Nico*, *Portsaid* — *Inviato*, *Ales*.
Limerika: *Juno*, *Njujork*.
Liverpula: *Rosa*, *Odesu* — *Sirug*, *Rangun* — *Esio*, *Trst*.
Londro: *Graovac*, *Njukastl* — *Volunter*, *Trst* — *Minerva*, *Ales*.
Malte: *Andrina*, *Unione*, *Nuono Guglielmo*, *Nuovo Arturo*, *Said*, *Mstria*, *Drago G.*, *Trino*, *Amata P.*, *Ingl.* — *Maria Zari*, *Haver* — *Buon'Amicizia*, *Marsilju*.
Marsilje: *Cvietni dan*, *Sava*, *P. Deak*, *Secondo*, *Eno*, *Carigr.*, *Elena P.*, *Salonić*.
Montevidea: *Gius. Francesca*, *Frey-Bentos*.
Njukastla: *Ljubezno sestri*, *Lauro*, *Providio*, *Civiltà*, *Trst* — *Libero*, *Odesu* — *Sospir*, *Peppina Luigia*, *Carigr.* — *Minerva*, *Alb.*, *Premuda*, *Ales*.
Njujorka: *Cleopatra*, *Baltimor*.
Njuporta: *Equità*, *Trst*.
Odeso: *Paco P.*, *Trst* — *Oskar*, *Genovu* — *2 figli*, *Marsilju* — *Madagashar*, *Temi*, *Serćna P.*, *Germano Antonio*, *Ingl.*
Siru: *J. Bosković*, *Smirnu*.
Svanseje: *Helgoland*, *Galaz* — *Iro*, *Mio Moro*, *Trst*.

Dardaneli prošli — za

Bakar, *Giacomina*, *Trst* — *Factis n. verbis*, *Arturo*, *Falmut* — *S. Juan*, *Vico Tone*, *Rioku* — *Isak*, *Bristol* — *Peppina B.*, *Olandu* — *John*, *Tulon* — *Gazella*, *Enos*.

Ték Novacah

polag Borse u Trstu od 1 — 15 Septembra 1871.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	—
Carski dukati (cekini)	5.81	5.82	—	5.77	5.78	5.78	5.78	—	5.78	—	5.75	5.75	5.75	5.76	5.74	—
Napoleoni	9.62	9.62	—	9.59	9.55	9.57	9.58	—	9.55	—	9.51	9.49	9.49	9.49	9.47	—
Lire Ingleske	12.13	12.14	—	12.11	12.05	12.07	12.08	—	12.07	—	12.—	11.95	11.96	11.93	11.92	—
Srebro prid (aggio)	119.75	119.75	—	119.50	119.50	119.35	119.50	—	118.75	—	118.25	117.75	118.—	118.—	118.—	—